

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Азербайджанське науково-виробниче об'єднання гідротехніки і меліорації

Варненський університет менеджменту

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького

«ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ»

Збірник наукових праць

Херсон – 2020

Редакційна колегія:

Варнавська І. В., кандидат педагогічних наук, доцент;

Черемісін О.В., доктор історичних наук, професор;

Черненко Н. І., кандидат педагогічних наук, старший викладач;

Чепок Р, В., кандидат педагогічних наук, доцент

Філософські обрії сьогодення: збірник наукових праць. Херсон: ДВНЗ «ХДАЕУ», 2020. 89 с.

У збірнику вміщені тези та доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідальність несуть автори.

@ Херсонський державний
аграрно-економічний університет, 2020

ЗМІСТ

Варнавський О. В.	
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДООХОРОННОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	4
Виноградова Т. І.	
ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ЯК ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ПСИХІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	8
Володченко В. Г., Володченко Є. В.	
ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК ЕТАП РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ	13
Гентош Б. С.	
АДМІНІСТРАТИВНО-КОМАНДНА СИСТЕМА: ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС	17
Dmitrieva Nikol S.	
METHODOLOGY OF ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR INDEPENDENT WORK OF STUDENTS	21
Козичар М. В., Оліфіренко В. В.	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ БІОЛОГІЇ	26
Лишевська В. М.	
СИСТЕМОФОРМУЮЧИ ДЕТЕРМІНАНТИ У ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ)	29
Лях Т. О.	
СВІДОМЕ І НЕСВІДОМЕ В ОНТОЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ	34
Мамренко М. А.	
РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ВНЕСОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ ХЕРСОНЩИНИ	40
Огірко О. В.	
ОНТОЛОГІЧНИЙ ТА МЕТАФІЗИЧНИЙ ВИМІРИ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ	43
Петрушкевич І. І.	
ФОРМУВАННЯ ЖІНОЧОГО ФУТБОЛУ У СВІТІ	54
Стратічук Н. В.	
РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	56
Чепок Р. В.	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	63
Черемісін О. В.	
ДУМСЬКА МОДЕЛЬ МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КІНЦІ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.	65
Шаповал С. І.	
АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СФЕРІ МАРКЕТИНГУ ТУРИЗМУ	70
Шаталович І. В.	
ЕТИМОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ У СФЕРІ ОСВІТНЬОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	75
Шаталович О. М.	
ОСНОВНІ СХЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ ОСВІТА, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ	80
Відомості про авторів	89

Література:

1. Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. Суми : СумДУ, 2013. С. 120-123.

2. Качаровська Л.М. Підвищення ефективності управління природоохоронною діяльністю в регіоні // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2010. №3. С. 187-191.

Виноградова Т. І.

*Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон*

ЗБЕРЕЖЕННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ЯК ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ПСИХІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Уявлення про здоров'я людини завжди було динамічним, розвивалося паралельно з розвитком цивілізації, науки, зокрема знань про природу людини. Змінювалися також погляди на співвідношення таких понять як здоров'я і хвороба. Труднощі пошуку найбільш адекватних дефініцій зазвичай були пов'язані з необхідністю розв'язання конкретних наукових, практичних чи соціальних завдань. Відтак кожна дефініція здоров'я по суті відображає не лише зміст цього феномену, але й сучасні їй наукові та суспільні тенденції.

Життєдіяльність людини як складної живої системи забезпечується на різних, але взаємозалежних між собою рівнях функціонування. Загальне здоров'я розглядається як комплексне поняття, що інтегрує в собі здоров'я фізичне, соціальне, психічне та психологічне. Тому виділяють три досить специфічних рівні життєдіяльності: біологічний, психологічний і соціальний. І на кожному з названих рівнів, здоров'я людини має особливості свого прояву.

Здоров'я на біологічному рівні припускає динамічну рівновагу функцій усіх внутрішніх органів та їхнє адекватне реагування на вплив навколишнього середовища.

Здоров'я на соціальному рівні розуміється досить умовно, тому що психологічні властивості особистості просто не існують поза системою суспільних відносин, у яку вона включена. Людина з'являється на цьому рівні насамперед як істота суспільна, тому на передній план виходять питання впливу соціуму на здоров'я особистості. Психічне здоров'я переживає вплив із боку різних соціальних зв'язків, у тому числі родини, спілкування з друзями і родичами, роботи, дозвілля, приналежності до релігійних або інших організацій та ін. Причому наслідки цих впливів можуть носити як позитивний, так і негативний характер. Тільки люди зі здоровою психікою звичайно почувають себе активними учасниками в соціальній системі. Виховна занедбаність і несприятливі умови навколишнього середовища стають причиною різних форм неадекватної поведінки людини в суспільстві, кримінального розвитку особистості. Особистість може деградувати або змінитись, якщо зміниться її ставлення до людей, до праці або колективу. Тільки стійкість і сталість активних стосунків дадуть змогу особистості підтримувати власну впевненість та протистояти впливам середовища, переборювати опір зовнішніх умов, долати перешкоди і досягати поставлених цілей, здійснювати реалізацію своїх намірів. Реалізація ідей психічного здоров'я на соціальному рівні вимагає від суспільства перегляду традицій і пріоритетів у сфері виховання й утворення, професійної зайнятості, організації дозвілля та відпочинку, індустрії харчування тощо.

Сучасний світ через свою складність, динамічність та суперечливість створює різноманітні проблеми для людини і владно вторгається в її особистісний простір. Соціально-технологічний прогрес спричиняє зростання негативного впливу на особистість інформаційних потоків; збільшення повсякденних фізичних та психологічних навантажень; загострення почуття страху, невпевненості, розгубленості та розчарування. Усе це негативно позначається на здоров'ї людини загалом і на психологічному здоров'ї зокрема. Державою передбачені певні механізми здійснення права людини на здоров'я. Однак, що стосується психологічного здоров'я, то воно залишається

поза увагою. Збереження фізичного і психологічного здоров'я особистості, зокрема молодого покоління – одне з найважливіших завдань нашого суспільства. Ставлення до здоров'я виступає одним з основних елементів самозбережуваної поведінки людини і являє собою систему індивідуальних, вибіркових зв'язків особистості з різними явищами навколишньої дійсності, що сприяють або, навпаки, загрожують здоров'ю людей, а також визначає оцінку індивідом свого фізичного та психічного стану.

Увага до питання психологічного здоров'я є цілком закономірною. Проблема психологічного, психічного, душевного, духовного, морального здоров'я для науки є не новою. У вітчизняних дослідженнях її намагалися розв'язати в межах психології, психіатрії та психопатології В.О. Ананьєв, П.Б. Аннушкін, В.М. Бехтерев, Б.С. Братусь, Н.Є. Водоп'янова, В.П. Войтенко, І.М. Гурвич, П.І. Калью, Б.Д. Карвасарський, С.С. Корсаков, І.Я. Коцан, Г.В. Ложкін, Г.С. Никифоров, М.І. Мушкевич, В.М. Мясищев, Н. В. Ходирєва та ін.

Значну увагу цій тематиці приділено і в працях зарубіжних психологів і психіатрів А.Адлера, А.Асаджюлі, С.Грофа, А.Елліса, Е.Еріксона, А.Маслоу, К.Роджерса, В.Франкла, З.Фрейда, Е.Фрома, К.Хорні, К.Г. Юнга та ін.

На відміну від поняття «психічне здоров'я», термін «психологічне здоров'я» був введений відносно нещодавно, однак описувані цим поняттям особистісні особливості були предметом дослідження багатьох авторів і розглядалися в різних аспектах, розмежовуючи сфери психічного та психологічного здоров'я.

Наукову категорію «психологічне здоров'я» ввела І. В. Дубровіна в 1991 р. Вона розуміє психологічне здоров'я як динамічну сукупність психічних властивостей, що забезпечують гармонію між різними сторонами особистості людини, а також між людиною та суспільством, можливість повноцінного функціонування людини в процесі життєдіяльності [1]. Власне поняття психологічного здоров'я тривалий час слугувало базовою категорією психічного здоров'я, адже досвід психопатології використовувався відносно психіки здорової людини. Для визначення норми психологічного здоров'я важлива наявність певних особистісних характеристик, які забезпечують не лише успішну адаптацію, але й продуктивний розвиток людини на благо самій собі й суспільству через саморозуміння, самоприйняття та самовдосконалення.

Однак сучасна наука розмежовує сфери психічного та психологічного здоров'я [2]. О. В. Шувалов стверджує, що визначення поняття «психологічне здоров'я людини» складається з двох категоріальних словосполучень: «психологія здоров'я» та «психологія людини». Науковець виділяє такі позиції щодо психологічного здоров'я:

1. Поняття «психологічне здоров'я» фіксує суто людський вимір, по суті, будучи науковим еквівалентом духовного здоров'я.

2. Проблема психологічного здоров'я – це питання про норму й патології в духовному розвитку людини.

3. Основу психологічного здоров'я становить нормальний розвиток людської суб'єктивності.

4. Визначальними критеріями психологічного здоров'я є спрямованість розвитку та характер актуалізації людського в людині [3].

Вагомий внесок у розуміння поняття психологічного здоров'я зробили представники гуманістичного напрямку психології. Так, Г. Олпорт, сформулював уявлення про пропріативність людської природи, визначивши образ психологічно зрілої особистості. Пропріум задає вектор розвитку життя людини і є її позитивною якістю – творчою, що прагне до розвитку та досконалості. К. Роджерс, наполягаючи на тому, що людина наділена вродженим, природним прагненням до здоров'я та зростання, розкрив образ повноцінно функціонуючої особистості. Здорова особистість відкрита до нового досвіду, усвідомлює відповідальність за своє життя й власні вчинки, ставиться до інших людей як до унікальних істот, має творчий підхід до життя, об'єктивну й досить високу самооцінку, усвідомлює свої колосальні можливості. А. Маслоу на основі теорії мотивації особистості вивів образ самоактуалізованої, психологічно здорової людини. Загалом здорову людину науковець розуміє як автономну, спонтанну, здатну сприймати

себе та інших, чутливу й творчу особистість, яка володіє почуттям гумору, нестандартним мисленням і здатністю до так званих пікових переживань. У прагненні відшукати сенс життя В. Франкл вбачає шлях до всіх видів здоров'я – психічного, психологічного та душевного, а втрату сенсу вважає головною причиною не тільки різних розладів психіки, а й безлічі інших проблем людини [4].

Психологічне здоров'я визначають також як: стан балансу між різними аспектами особистості людини (Р. Ассаджолі); баланс між потребами індивіда та суспільства, що підтримується завдяки постійним зусиллям (С. Фрайберг); процес життя особистості, у якому збалансовані рефлексивні, емоційні, інтелектуальні, поведінкові аспекти (М. Г. Гаранін, А. Б. Холмогорова); функція підтримання рівноваги між особистістю та середовищем, адекватної регуляції поведінки й діяльності людини, здатності протистояти життєвим труднощам без негативних наслідків для здоров'я (А. В. Петровський, М. Г. Ярошевський) [5].

П. І. Калью, аналізуючи теорії здоров'я, розподіляє їх на чотири концептуальні моделі:

- медична модель здоров'я передбачає таке його визначення, що містить лише медичні ознаки та характеристики здоров'я (воно усвідомлюється як відсутність хвороб, їх симптомів);
- біомедична модель визначає здоров'я як відсутність у людини органічних порушень і суб'єктивних відчуттів нездоров'я (увагу акцентовано на природно-біологічній сутності людини, підкреслено домінуюче значення біологічних закономірностей у життєдіяльності людини та її здоров'я);
- біосоціальна модель здоров'я передбачає біологічні та соціальні ознаки, що розглядаються в єдності (водночас соціальним ознакам належить пріоритетне значення);
- ціннісно-соціальна модель тлумачить здоров'я як цінність для людини, обов'язкову передумову повноцінного життя, задоволення матеріальних і духовних потреб, участі в праці та соціальному житті, економічній, науковій, культурній та інших видах діяльності [6].

Психологічне здоров'я визначається як показник нормального розвитку особистості (І.В. Дубровіна), найбільш адекватна міра індивідуального і суспільного добробуту (В.А. Лищук), продукт творчої самореалізації, самовираження, саморозвитку індивіда (А. Маслоу), особистісна зрілість (Ф. Перлс), інтегративний показник життєво важливих функцій особистості людини, зокрема сім'ї (В.С. Торохтій), міра творчості особистості (В.О. Моляко), показник духовності особистості (Е.О. Помиткін), чинник соціальної “успішності” індивіда (Т.А. Тунгусова) тощо. За В.П.Беловим, А.В. Шмаковим, психологічне здоров'я визначається, як єдина і повноцінна життєдіяльність людини, з притаманною їй видовими та індивідуальними біологічними, психологічними і соціальними функціями. [5].

Здоров'я на психологічному рівні так чи інакше пов'язане з особистісним контекстом, у рамках якого людина з'являється як психічне ціле. Основне завдання цього рівня – зрозуміти головне: що таке здорова особистість. Серед головних завдань психології здоров'я виділяють вивчення критеріїв психічного здоров'я. Так, С. С. Корсаков зазначає: чим гармонійніше поєднані всі істотні властивості, що визначають особистість, тим більше вона стійка, урівноважена та здатна протидіяти впливам, що прагнуть зруйнувати її цілісність. Повноцінності психічного здоров'я особистості можуть загрозувати домінування певних негативних за своєю природою рис характеру, дефекти в моральній сфері, неправильний вибір ціннісних орієнтацій тощо [5]. Індивідуальне здоров'я людини як суб'єкта визначає духовна складова, яка пов'язана з максимальним розкриттям духовного, морального потенціалу, свідомим прагненням людини до реалізації вищих властивостей особистості. Як підкреслює А. Маслоу, духовне здоров'я виявляється у зв'язках людини зі світом: у релігійності, відчутті краси, гармонії та захопленні власне життям [4].

Критеріями психологічного здоров'я, згідно з концепцією А. Елліса, є такі:

- інтерес до самого себе: чутлива й емоційно здорова людина ставить свої інтереси трохи вище інтересів інших, певною мірою жертвує собою заради тих, про кого піклується, але не цілком;

- суспільний інтерес: якщо людина поводиться аморально, не обстоює інтереси інших і заохочує соціальний відбір, малоімовірно, що вона побудує собі світ, у якому зможе жити затишно та щасливо;

- самоврядування (самоконтроль): здатність брати на себе відповідальність за своє життя й водночас прагнення до об'єднання з іншими без вимагання значної підтримки;

- висока фрустраційна стійкість: надання права собі та іншим робити помилки без засудження своєї особистості або особистості іншого;

- гнучкість: пластичність думки, відкритість до змін; людина не ставить собі та іншим жорстких незмінних правил;

- прийняття невизначеності: людина живе у світі ймовірностей та випадковостей, у якому ніколи не буде повної визначеності;

- орієнтація на творчі плани: творчі інтереси займають більшу частину існування людини й вимагають від неї участі;

- «наукове» мислення: прагнення бути більш об'єктивним, раціональним. Регуляція своїх почуттів і дій за допомогою оцінювання їх наслідків відповідно до ступеня їх впливу на досягнення близьких і віддалених цілей;

- прийняття самого себе: відмова від оцінювання своєї внутрішньої цінності за зовнішніми досягненнями або під впливом оцінки інших, прагнення радіти життю, а не лише стверджувати себе;

- ризик: емоційно здорова людина схильна ризикувати виправдано й прагне робити те, що вона хоче, навіть коли існує можливість невдачі, вона прагне бути заповзятливою, проте не нерозважливо хороброю;

- тривалий гедонізм: людина шукає задоволення як від поточного моменту, так і від можливого майбутнього; вона вважає, що краще думати як про сьогодні, так і про завтра, і не захоплена негайним отриманням задоволення;

- нонутопізм: відмова від нереалістичного прагнення до всеохопного щастя, радості, досконалості або до повної відсутності тривоги, депресії, приниження своєї гідності й ворожості;

- відповідальність за свої емоційні порушення: схильність брати на себе відповідальності за свої вчинки, а не прагнення з метою захисту звинувачувати інших або соціальні умови [7].

М. Бекер сформулював три головні компоненти душевного здоров'я, а саме: добре душевне й фізичне самопочуття; самоактуалізація; повага до себе та до інших. Психічна, або душевна, складова, стосується функціонування психіки людини, саме тому критеріями психічного здоров'я вважають відповідність чи невідповідність суб'єктивних образів об'єктам дійсності й характеру реакцій – зовнішнім подразникам, значенню життєвих подій; адекватний віку рівень зрілості емоційно-вольової та пізнавальної сфер особистості; адаптивність у мікросоціальних відносинах; здатність до саморегуляції поведінки, розумного планування життєвих цілей і підтримки активності в їх досягненні; упорядкованість і причинну зумовленість психічних явищ, критичну самооцінку й оцінку навколишніх обставин, почуття прихильності до близьких людей і відповідальність за них; здатність до постійного розвитку та збагачення особистості. З. Фрейд уважав психологічно здоровою людину ту, яка здатна узгодити принцип задоволення з принципом реальності [9]. На думку К. Юнга, здоровою може бути особа, яка асимілювала зміст свого несвідомого й вільна від захоплення будь-яким архетипом [10].

І. Я. Коцан, Г. В. Ложкін, М. І. Мушкевич, опрацювавши наукові джерела з проблем психологічного здоров'я, виділили такі його критерії [5]: усвідомлення відповідальності за своє життя, зокрема за власне здоров'я; самопізнання як аналіз себе; саморозуміння та прийняття себе, процес внутрішньої інтеграції; уміння жити сьогоднішнім; свідомість індивідуального буття і, як наслідок, усвідомлено вибудована ієрархія цінностей; здатність до розуміння, слухання та прийняття інших [5].

Здоров'я залежить від безлічі причин, що ґрунтуються на соціально-психологічних закономірностях. Визначальними факторами здоров'я є: спосіб життя, навколишнє середовище,

генетичні та медичні фактори. Фахівці виділяють три основні групи психологічних чинників, що корелюють зі здоров'ям і хворобою: попередні, передавальні та мотиватори [11].

Попередні фактори включають особистісні характеристики, поведінкові особливості, когнітивні, демографічні та соціальні ресурси людини, серед яких виділяють особистісні диспозиції (оптимізм, силу «Я», витривалість). Базові поняття в цій групі факторів – «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «якість життя», «здорова поведінка». Середовище в соціальній групі, студентському колективі сприяє підтриманню здорового способу життя. Вплив сім'ї, виховання в сім'ї, стосунки між батьками й дітьми також мають провідне значення у формуванні способу життя та здоров'я.

Друга група психологічних факторів здоров'я – передавальні фактори, що передбачають специфічну поведінку, яка виникає у відповідь на різні стресори:

- це переживання й регулювання проблем, стресорів, саморегуляція;
- вживання та зловживання речовинами, що в психології здоров'я розглядають як одну зі стратегій подолання та регуляції зовнішніх стресорів або внутрішніх проблем, але з негативними результатами для здоров'я;
- фізична активність у способі життя, фізичні вправи, здорове харчування, особиста гігієна й самозбережувальна поведінка загалом;
- дотримання правил із підтримання здоров'я (профілактичні самоогляди, регулярна турбота про порожнину рота, зниження ваги, збільшення фізичних навантажень, виконання лікувальних процедур).

До третьої групи чинників психологічного здоров'я належать мотиватори, зокрема стресори. Головна особливість стресу як мотиватора полягає в тому, що він зумовлює дію інших чинників. Під впливом стресорів починають діяти різноманітні індивідуальні механізми виходів із ситуацій. Різноманітність факторів, що динамічно взаємодіють, передбачає різні результати: здоровий стан, нездужання, розлади або хвороби. Під впливом мотиваторів (хвороби або стресорів) запускаються в дію різноманітні індивідуальні механізми подолання, що залучають усі ресурси попередніх факторів. Група мотиваторів впливає на здоров'я та хвороби опосередковано – через ініціюючий вплив на специфічну поведінку. Специфічна поведінка включається під час реагування на стресор, зумовлює дію попередніх факторів, таких, як оцінка ситуації, уявлення про здоров'я та хвороби, стійкі поведінкові патерни тощо. Стрес як мотиватор спонукає до дії сприятливі фактори, оцінювальні механізми, механізми копінгу, вживання різних речовин та ін. Водночас часто стрес може шкодити здоров'ю через комбінацію різних факторів. Варіанти поведінки в ситуації хвороби (усвідомлення свого статусу, прийняття рішення щодо пошуку лікування, долучення до системи медичної допомоги, готовність до отримання лікування та підтримки) пов'язані з іншими факторами: статтю, віком, соціоекономічним фактором, етнічними й культурними установками відносно хвороби та болю. Отже, розглянувши кожен із факторів профілактики захворювань, їх важливість для здоров'я, можна визначити стратегію поведінки, способу життя, поліпшити його якість і своє здоров'я загалом.

На основі аналізу теоретичних підходів щодо вивчення психологічного здоров'я, можна зробити висновок, що психологічне здоров'я – це динамічний процес психічної діяльності, якому властиві детермінованість психічних явищ, гармонійний взаємозв'язок між відображенням обставин дійсності і ставленням індивіда до неї, адекватність реакцій на оточуючі соціальні, біологічні, психічні і фізичні умови, дякуючи здатності людини самоконтролювати поведінку, планувати і здійснювати свій життєвий шлях у мікросоціальному та макросоціальному середовищі. Також виділити наступні критерії психологічного здоров'я особистості: позитивне самосприйняття, духовний ріст та самореалізація; інтегрованість особистості, її гармонійність та урівноваженість; адекватність сприйняття реальності та компетентність у подоланні вимог навколишнього світу; життєтворчість та креативність, гнучкість мислення як свобода виходу за традиційні рамки, творення себе, власного життя й світу; розвинуті прогностичні здібності; науковість мислення, толерантність щодо власних та чужих помилок, об'єктивний погляд на

життя, свобода від нереалістичних ілюзій, осмисленість життя та гармонійність особистості, прийняття себе, висока стресостійкість до умов навколишнього світу.

Література:

1. Дубровина И. В. Школьная психологическая служба: вопросы теории и практики. М.: Педагогика, 1991. 232 с.
2. Баевский Р. М. Проблемы здоровья и нормы: точка зрения физиолога // Клиническая медицина. 2000. № 4. С. 18–25.
3. Шувалов А. В. Психологическое здоровье человека // Вестник, 2009. Вып. 4 (15). С. 87–101. (Серия : Педагогика. Психология).
4. Шульц Д. История современной психологии. СПб. : Евразия, 2002. 532 с.
5. Коцан І. Я. Психологія здоров'я людини. Луцьк : Вежа, 2011. 430 с.
6. Калью П. И. Сущностная характеристика понятия «здоровье» и некоторые вопросы перестройки здравоохранения: обзорная информация. М. : ВНИИМИ, 1988. 220 с.
7. Ellis A. The Practice of Rational-Emotive Therapy. N. Y. : Springer Publishing Company, 1987. P. 18–20.
8. Becker M. A new patient focused index for measuring quality of life in person with severe and persistent mental illness // Qual. Life Res. 1993. Vol. 2. P. 239–251.
9. Фрейд З. Психология бессознательного. М. : Просвещение, 1989. 448 с.
10. Юнг К. Г. Психологические типы. СПб. : Ювента, 1995. 252 с.
11. Никифоров Г. С. Психология здоровья : [учеб. для вузов]. СПб. : Питер, 2006. 607 с

Володченко В. Г.

Володченко С. В.

*Херсонський державно-економічний університет
м. Херсон*

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ЯК ЕТАП РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

Економічні знання завжди були є й будуть актуальними для людства, оскільки це відомості про економіку як систему господарювання, правила ведення господарства, тобто це знання про господарську діяльність суспільства, про сукупність відносин ведення господарської діяльності, розподіл, обмін і споживання продукції [2].

Сучасне економічне знання можна розглядати за секторами економіки: 1) економічні знання про сільське господарство, рибництво, лісопаркове господарство, полювання та видобувну промисловість; 2) знання про обробну промисловість і будівництво; 3) знання про сферу послуг; 4) знання про інформаційні технології, економічну освіту, наукові дослідження тощо. Окрім того, можна виділити знання про основні форми економіки: ринкову, адміністративно-командну, традиційну та змішану економіку[5].

Економіка знань вважається вищим етапом розвитку постіндустріальної й інноваційної економіки в умовах інформаційного суспільства. Це економічна система, в якій виробництво товарів і послуг базується головним чином на наукомісткій діяльності, що сприяє швидкому прогресу в технічних і наукових інноваціях, а також прискореному старінню. Ключовим елементом вартості є більша залежність від людського капіталу й інтелектуальної власності від джерела інноваційних ідей, інформації та практики. Організації повинні використовувати ці знання у своєму виробництві, щоб стимулювати та поглиблювати процес розвитку бізнесу. Меншою є залежність від фізичного вкладу та природних ресурсів. Економіка, заснована на знаннях, покладається на вирішальну роль нематеріальних активів у середовищі організацій у сприянні сучасному економічному зростанню.